

UDEN (VAN) (*Cornelis*), Missionaris van Afrika, Witte Pater (Tilburg, 25.7.1889 - Usumbura, 6.11.1946). Zoon van Johannes en van Adams, Anna.

Na zijn studies op het college te Gemert (Noord-Brabant), trad C. Van Uden in september 1909 bij de Witte Paters binnen. Zijn noviciaat deed hij te Maison-Carrée (1911) en werd priester gewijd te Karthago (29 juni 1915).

De nieuwgewijde brengt zijn eerste priesterjaren door in Kabylie, Zwitserland, Engeland en België. Gedurende drie jaar is hij ekonoom in het seminarie van de Witte Paters, te Boechout. Op 18 augustus 1919 gaat hij sloop te Antwerpen met Pater Hugo Vanneste. Hun bestemming is het koninkrijk Ruanda, begrepen in het toenmalige apostolisch vikariaat Kivu. Achtereenvolgens is P. Van Uden bedrijvig in de missie Rwamagana, het groot seminarie te Kabgayi (twee jaar, als professor in de theologie), te Zaza, terug te Rwamagana en eindelijk te Rwaza, waar hij op 24 november 1925 aankomt en gedurende 13 jaar verblijft, eerst als ekonoom van de missie en gedurende tien jaar als overste.

P. Van Uden was een felle werker. Ondanks zijn lijvigheid, was hij voortdurend op de baan, om in zijn missiegebied overal bijposten te stichten, die hij van meet af begiftigde met gebouwen uit duurzaam materiaal. Hij was overigens altijd een grote bouwer. Als zoon van een aannemer-timmerman, scheen het meten en het bouwen hem in 't bloed te zitten. Achtereenvolgens verwezenlijkte hij de konstruktie van het klooster der Broeders Jozefieten en der Ruandese Zusters Terezianen. Aan hem dankt Rwaza een meisjesschool; de missieposten te Janja en te Nemba zijn zijn werk. Vermelden wij nog een grote kapel, scholen en verscheidene gebouwen te Nyaruhengeri. Doch 't was door het bouwen van een brug over de Mukungwa-rivier dat hij het meest zijn faam als meesterbouwer vestigde en door de Zwarten aanzien werd als een soort tovenaer. 't Was overigens geen kleine onderneming, want de rivier hoefde eerst afgedamd en geen Zwarte kon geloven dat P. Van Uden of wie ook bij machte was om de loop van de rivier tegen te houden. Desniettemin kwam de dam er, gebouwd uit steen en zand, en aanstonds werd begonnen met het metsen van de bogen der brug. Zes weken later was het werk af en kon de Mukungwa haar loop hernemen. De inlanders van Rwaza liepen hoog op met hun *Padri Mukuru*, de Vader Overste bij uitstek, aan wie ze overigens de bijnaam van *Bitugangando* gegeven hadden, ter herinnering aan een man van de streek, befaamd om zijn hoge gestalte en zijn lijvigheid. Al even geliefd als vermaard was P. Van Uden om zijn opgeruimdheid en zijn meeslepemde ondernemingsgeest.

Doch men blijft niet eeuwig jong en sterk. Het hart van P. Van Uden kon niet meer tegen de hoge bergen. Op 6 augustus 1939 verliet hij Rwaza en daalde af naar het groot seminarie te Nyakibanda. Ook op die post openbaarde hij zich als een man met initiatief, vol werkzaamheid, doch tevens met een brede kijk en welberadenheid. De omgeving van het seminarie werd drooggelegd en beplant met eucalyptusbomen. De baan naar Astrida werd rechtgetrokken en 7 km verkort. Doch een werk vooral verwierf hem daar de bewondering en de dank van het seminarie, nl. de kanalisatie van de Mukura-rivier. Dit werk werd uitgevoerd in een bergstreek. Door een leiding van twee kilometer lang werd het seminarie voorzien van een stroom helder bergwater. Ook te Nyakibanda kon hij zijn bouwerstalent naar hartelust bevredigen. Dit waren zijn laatste grote ondernemingen, tienmaal onderbroken en hernomen, tot uitputting van al zijn krachten. Het hart weigerde bepaald alle dienst.

Op 5 juni 1944 verliet hij Nyakibanda en daalde af naar Usumbura, om er uit te rusten. Hij was daar een al even blijmoedig en levendig verteller als te Rwaza en te Nyakibanda. Doch

einde 1944 moest P. Van Uden beslist aan de hoop verzaken zijn geliefd Rwanda nog terug te zien. In weerwil van zijn 55 jaren, dacht hij er niet aan te Usumbura onledig te blijven. Hij nam de studie van de Swahili-taal ter hand om aldus zijn priesterlijke bediening te kunnen uitoefenen onder de Zwarten uit verschillende streken van Kongo afkomstig; naarsig hoorde hij nog biecht en gaf onderricht in de katechismus aan de kinderen. Aan hem ook dankt de missie te Usumbura de plannen en de laatste bouwwerken, vereist door de Administratie en de Urbanisatie van de stad.

Reeds in juli 1946 was P. Van Uden op zijn uiterste geweest. Doch zijn toestand werd al erger en erger. Op 13 oktober ontving hij de laatste H. Sakramenten. Dag en nacht werd hij door de Zusters met de grootste toewijding verzorgd. Zijn wens was altijd geweest een priester aan zijn sponde te hebben in zijn laatste stonden. Pater M. Braekers mocht hem nog een absolutie geven, toen hij schielijk de laatste adem uitblies. Naar zijn verlangen werd zijn lijk overgebracht naar Nyakibanda en daar ter aarde besteld, naast P. Cunrath en P. Billen, zijn konfraters en medewerkers.

29 maart 1957.

[W.R.]

P.M. Vanneste(†).

Brieven van P. Van Uden in: *Annalen der Witte Paters*, Bokstel, jaargang 1920-21, blz. 204; 1922-23, blz. 83; 1923-24, blz. 42; 1924-25, blz. 188; 1926-27, blz. 182; 1927-28, blz. 87; 1937, blz. 82.